

Skolan, religionen och civilsamhället

Att staten är sekulär är en hörnsten i ett öppet demokratiska samhälle som Sverige. Det innebär att statliga och kommunala institutioner ska vara neutrala till olika religioner och livsåskådningar. Men ibland hörs i debatten:

- att sekularitet är ett uttryck för beröringskräck med religioner,
- att sekularitet innebär att staten ska vara ateistisk.
- att sekularitet förpassar religioner till det privata (uppfattat som det individuellt personliga).

Men detta visar på okunskap om vad **sekulär stat innebär**, nämligen just neutralitet mellan livsåskådningar (inklusive ateism).

Det visar också på okunskap om att **ett oberoende civilsamhälle är en grundbult i ett liberalt samhälle**, där långt ifrån allt sker i statens regi. I civilsamhället har religiösa organisationer sin givna plats och ska där åtnjuta autonomi, få göra sina röster hörda, verka för sina trosföreställningar och inbjuda till religiösa sammankomster. Det vill säga inte alls beröringskräck med religioner, inte alls förordande av ateism, inte alls privat/ personlig. Hur sekulärt samhället totalt sett sedan blir är en följd av frivilliga åtgärder av människor och organisationer i civilsamhället.

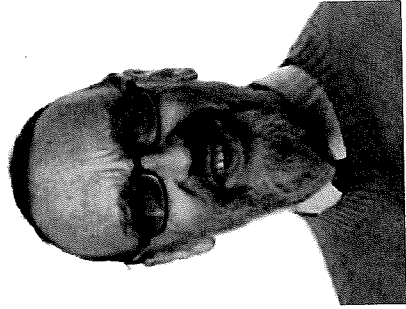
Mot den bakgrunden är den gällande formuleringen i skollagen som berör skolor med offentlig huvudman bra: utbildningen ska vara icke-konfessionell. Ämnet religionskunskap är viktigt och ska ge eleverna god kunskap om religioner och livsåskådningar. Inom utbildningen ska studiebesök kunna göras hos olika samfund för att bidra till

elevernas kunskaper. Alltså inte alls en marginalisering av religioner.

Om elever på egna initiativ, det vill säga inte i regi av skolan, vill utöva religiös verksamhet på raster är det inget skolan ska lägga sig i. Det är elevernas ensak att ordna sådant.

För skolor med annan huvudman än offentlig, stadgas i dagens skollag att undervisningen ska vara icke-konfessionell. Däremot får "utbildningen i övrigt ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt". Här finns risk att frivilligheten blir en chimär. En enskild elev kan ha svårt att motstå det gruppträck om deltagande som lätt uppstår.

Men den avgörande svagheten är dock marginaliseringen av civilsamhället. Just civilsamhället är ju den viktiga platsen för oberoende religiös verksamhet. Skollagen bör ändras så att "utbildningen i övrigt", i fristående skolor, också ska vara icke-konfessionell (liksom i skolor med offentlig huvudman). Men huvudman som så önskar har möjlighet

Ingemund Hägg

Därmed placeras religiös verksamhet i civilsamhället, det offentliga rum som utgör för ett liberalt samhälle en livsviktig del av samhället, som därmed får den respekt som den förtjänar.

Det är hög tid för liberaler att verka för att ett autonomt civilsamhället får den plats som är nödvändigt för ett liberalt samhälle och att verka för att staten inte bara i ord blir sekulär.

Ingemund Hägg

att lägga in religiös verksamhet före och efter en **sammanhållen skoldag** som således ska vara icke-konfessionell.

Denna verksamhet ska inte bekostas av staten med skolpeng utan av huvudmannen själv. Staten ska inte lägga sig i denna verksamhet, utan den är huvudmannens ensak. Det som krävs är att huvudmannen ska respektera och följa principen om en sammanhållen skoldag utan konfessionella inslag.